

1-2006 årg. 25

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

VI TRENGER EN NY MARKALOV

ÅRSMØTE I NOA MANDAG 24. APRIL 2006

SE SISTE SIDE

NATURVERNFORBUNDET
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)

Markaloven

Tiden synes moden, en million mennesker banker på, og Soria-Moria-dekretet lyser som Kobberhaugene i morgensol. Vi skal kanskje få en slagkraftig lov om Oslomarka og andre bynære skoger. Vi i NOA går inn for en slik lov naturligvis. Vi ønsker oss å bringe hele Oslomarka vekk fra flatehogster og plantasjer av ensartede trær av samme alder. Vi vil ha et langt større innslag av fleraldret skog. Vi har fortsatt mange steder å glede oss over, som eventyrskogene, men altfor mange steder kunne vært så mye bedre.

I mange år har vi samarbeidet med Oslo kommune i forpliktende utvalg om målsettingen for Oslo kommunes skoger. Og har kommet et godt stykke på vei. Målet er at hele Oslomarka skal drives etter samme prinsipper: **Rekreasjon først, skogsskjøtsel så.** Det er sagt før, men tåler gjentakelse:

Oslomarka utgjør to prosent av landets skogareal, men er turoppland for en million mennesker.

I dette heftet har vi særlig tatt for oss Løvenskiold-Vækerø (L-V) som den største og mest dominerende eieren. Vi vil forsøke å belyse alternative fremgangsmåter fra det kontante "ta det fra'n" med begrunnelse i ervervelsen av allmenning for 350 år siden og allmennhetens behov i dag, via kompensasjonsopplegg av forskjellig art, til reelt samarbeid om en helt annen type forvaltning av skogen. Tom Ekeli har intervjuet nåværende eier, Carl Otto Løvenskiold, for å belyse mulighetene.

Så lenge de baltiske og russiske skoger forsyner oss med trevirke til vårt overforbruk, og det kan vare lenge, vil tømmerprisene holde seg så lavt at de nærmer seg ulønnsom drift med nor-

ske lønninger – L-V har da bare 15 prosent av sin inntekt fra egen skog, resten fra byggevareomsetning. Jeg er kremmer, sier han om seg selv. Noen regner kr 200 millioner for god pris på det hele – plasser og hus holdt utenom. **Tenk om litt av Oljefondet kunne slå rot i Marka!** Kong Harald var en klok mann og overlot forvaltningen av Bygdøy-eiendommen til Folkemuseet. Han ante nok folkestemningen, og kom den ærerikt i forkjøpet og høstet stor heder. Oldefar Harald Løvenskiold fikk en bauta ved Kikut for sitt samarbeid – det var tidsånden den gang. I dag er den ikke slik. Bare et tips om en mulig ærerik sortie.

Frithjof Funder, red. ass.

GREVLINGEN

Medlemsblad for Naturvernforbundet i Oslo og Akershus
Maridalsveien 120, 0461 Oslo

Telefon 22 38 35 20 Telefaks 22 71 63 48
e-post adresse: noa@noa.no hjemmeside: www.noa.no
Bankgiro 1280.05.02347

Redaktør: Tom Ekeli, tlf. 47 40 01 81, e-post: tomekeli@online.no
Redaksjonsassistent: Frithjof Funder, tlf. 22 21 14 71, e-post: hfunder@online.no

Redaksjonen avsluttet 6 februar 2006
Forsidefoto: Svein Grønvold/NN
Trykk: IT Grafisk Opplag: 7.000

ISSN 0803-6357

Grevlingen blir trykket på resirkulert papir. Produktet du nå holder i hånden er dermed så miljøvennlig vi kan klare å lage det.

Innhold

- Markaloven må sikre Markagrensen og Markas kvalitet for friluftsliv og naturopplevelse
- Kort historikk lang natts ferd mot dag
- Intervju med Løvenskiold
- Skog er ikke bare skog
- Virkelighetens Nordmarka
- Vern av Gaupesteinmarka
- Eiendomsforhold i Marka
- Markagrense i Follomarka skal sikre friluftslivet!
- NOA's Markagruppe
- Årsmøter i lokallagene
- Jørgen Stubbesitter
- Sett og sakset
- Bokomtale

Vi trenger en markalov som:

- gir varige, sikre grenser mot utbygging
- sikrer Markas kvalitet for friluftsliv og naturopplevelse
- gir adgang til å frede områder for friluftsliv
- samler alle virksomheter og all forvaltning i ett regime - også skogbruket og annen næringsvirksomhet

Grevlingen gratulerer Nils Borchgrevink (f.1918) med 60 år som aktivt medlem av Naturvern-forbundet. For sitt arbeid har Nils mottatt Naturvernforbundet i Bærums Miljøvernpris i 1975 og han ble æresmedlem av NNV i 1984. Nils er fortsatt aktiv med bl.a. små petit'er i avisene til glede for naturvernsaken.

Foto: Terje Jacobsen

Foto: Jan Schwenicke

NOA i samarbeid med det nye lokallaget i Oslo Vest hadde verve-stand på Folkemuseet på Bygdøy 10. og 11. desember, under Markedsdagene. Barna stekte pinnebrød på bål, mens foreldrene ble orientert om Naturvernforbundets arbeid. Sigmund Skeie og Jens Gram hadde en egen utstilling om eventyrskogene. Arrangementet ble oppsummert som meget vellykket med direkte verving og salg av kalendere og annet vervemateriell. Folke-museet viste seg å være en god samarbeidspartner, lokallaget i Oslo Vest vurderer å gjenta det hele både sommer og vinter på Bygdøy.

Foto: Jan Schwenicke

Jørgen Huse, tidligere styremedlem i NOA og regnskapsmedarbeider i 25 år, har gått hen og blitt 50 år. Hvem skulle trodd det om den spreke mannen? Her etter en tremils skitur en av de fine skihelgene i februar. NOA og Grevlingen gratulerer!

Foto: Laila Holmen

Markaloven må sikre Markagrensen og Markas kvalitet for friluftsliv og naturopplevelse

Av Gjermond Andersen

Etter 25 års ørkenvandring ser NOA og de andre Marka-organisasjonenes kamp for en egen Markalov ut til å kunne lykkes. Regjeringen har viljen til å innføre en egen lov, noe som ble klart allerede i Soria-Moria-erklæringen. Nå gjenstår kampen om innholdet, og om friluftslivet virkelig skal settes i sentrum av forvaltningen etter den nye loven. Marka-organisasjonene krever at loven også skal omfatte skogbruket i Marka.

Bymarkene er således svært viktige områder for friluftsliv, fordi de kan nås av så mange og fordi de er i nærområdene, og dermed kan bidra til at alle de offentlige målsettinger for friluftslivet kan nås: Friluftsliv for alle, i hverdagen, uten store behov for tilrettelegging og i harmoni med naturen. Arbeidet med denne loven vil vise om politikerne for en gangs skyld har mer å gi til friluftslivet enn vakre ord.

Kjernen i debatten: Markagrensen og opplevelseskvalitet

Dette er kjernen i debatten: Oslomarka er nærturområde for en fjerdedel av landets befolkning, men utgjør ikke mer enn fire promille av landets areal. Bruken er enorm sommer som vinter, og Marka sees på som vesentlig for livskvaliteten ved å bo i vårt distrikt. Samtidig presses grensene av omegnskommunene, og det drives et intenst, næringsrettet skogbruk i dette området som sakte, men sikkert reduserer opplevelsesverdiene. Marka-organisasjonene går derfor inn for en lov som gir faste

grenser, og som bevarer Markas opplevelseskvaliteter gjennom forskrifter for næringsvirksomheten.

Selv om Markagrensen stort sett har vært en suksess, som ikke bare har beskyttet Marka, men også styrt byutviklingen og arealbruken i en god retning, så er det hele tiden et ønske fra utbyggingsinteressene om å få ta biter av Marka. "Justering av Markagrensen" heter det i de kretser. Også denne vinteren har noen prøvd seg, og blitt slått tilbake. Etterkommerne vil takke oss for å sikre denne perleraden. Markagrensen er et viktig bidrag til en miljøvennlig arealutnyttelse i Oslo-gryta.

Markaorganisasjonenes kamp for et mer opplevelsesrettet skogbruk har dessverre ikke vært like vellykket. Vi har de siste tiårene fått vernet mer enn syv prosent av Marka etter Naturvernloven, men på resten av arealet foregår det en uavlatelig kamp mellom skogbruk og naturvern/friluftsliv, der det meste av maktmidlene tilligger skogbruket.

Hvert enkelt inngrep kan synes

lite, men summen av inngrep er stor: Det drives ut dobbelt så mye tømmer fra en flateenhet i Marka, som fra andre skoger i landet. Mer enn 80 prosent av den produktive skogen i Marka er omformet fra naturlig variert skog til ensaldret, ensartet skog, tilpasset det mekaniserte skogbrukets og skogindustriens behov. Og, som det framkommer i en annen artikkel her i Grevlingen: Utviklingen går ikke mot et mer variert skogbilde: For eksempel hos Løvenskiold-Vækerø vil 97 prosent av alle hogstteigene vokse til med ensaldret skog i framtiden. Vårt inntrykk er at den samme utviklingen mot mer "rasjonelt skogbruk" også er standarden hos allmenninger og privatskoger, mens kommuneskogene – særlig Oslos – går den andre veien.

Friluftslivet ønsker gammel skog og variasjon i skogstrukturen

NOA med tilslutning fra de andre Marka-organisasjonene, mener at skogbruket må omfattes av den nye loven. Det kan ikke være riktig at det kan drives

et like hardt eller hardere skogbruk i landets viktigste område for friluftsliv som i et hvilket som helst annet skogområde i Norge. Vi mener at friluftsliv og naturopplevelse er så viktig for folks helse, velferd og trivsel, at skogbruket må tilpasses friluftslivet og ikke omvendt.

Kampen står i første rekke om bevaring av de siste gjenværende naturlige skogene – de mest opplevelsesrike av dem har NOA kalt "eventyrskog" – men videre på lengre sikt om hvordan skogen skal drives for å gi mest mulig opplevelse i framtiden. Vi har tidligere i Grevlingen vist at det finnes alternativer til flatehogst/ industri-skogbruket. Den første utgaven av publikasjonen Glimt fra skogforskningen i år viser at disse alternativene også kan ha den samme lønnsomheten som

flatehogst-skogbruket, og med et stort potensiale for enda bedre lønnsomhet, dersom råvareprisene synker og prisspenningen mellom kvalitetsvirke og industrivirke øker. At dette er mulig, både skogbruksmessig og økonomisk, kommer det stadig flere praktiske eksempler på.

De fire viktige kravene til en bymark-lov

Marka-organisasjonene, støttet av ni landsdekkende og rundt 70 andre regionale og lokale organisasjoner, mener at den nye loven må tilfredsstille følgende krav:

- **Loven må gi adgang til å fastsette sikre, varige grenser for bymarkene.**

Kommunenes stadige kamp om å tilby attraktive tomter til de beste skattebetalerne, og kom-

munegrenser som ble tilpasset helt andre tider og formål, må ikke gi rom for å spise opp friluftsområdene bit for bit. Hensynet til miljøvennlig arealutnyttelse tilsier en utbygging langs kollektivtransportårene, ikke som et utflytende amerikansk tettsted, der alle er avhengig av bil.

Det er størrelsen som gir Osломarka en særstilling. Her kan vi gå dagsturer og helgeturer, ja hele uker er det mulig å vandre, uten å plages av at sivilisasjonen presser på fra alle kanter. Både for naturen selv og for mennesket er en slik frisone en uvurderlig og uerstattelig verdi.

- **Loven må sikre Markas kvalitet for friluftsliv og naturopplevelse.**

Alle virksomheter og alle tiltak

Fredet skog på Lorthullkollen - ideell for friluftsliv.

som kan redusere Markas kvalitet må sees i lys av friluftslivets interesser og tilpasses friluftslivets behov. Marka er viktigere som område for allmennhetens friluftsliv enn som produksjonsområde for tømmer, som byggegrunn for hytter, som arena for underholdningsindustri og som lokalisering for tekniske anlegg. Friluftslivet må gis forrang framfor annen virksomhet i bymarkene.

Den største utfordringen i så måte er en omlegging av skogbruket i Marka i retning av mer variasjon i skogens struktur, mer gammel skog og sikring av stier, Marka-plasser og -setre, slik det er gjennomført i Oslo kommunes egne skoger. Som det framkommer senere her i Grevlingen, er det avgjørende at en slik omlegging også omfatter Løvenskiold-Vækerø og andre private skogeiere. Dette betyr ikke at skogbruk forbyes, men at man må følge mer natur- og opplevelsesvennlige metoder.

• Loven må gi hjemmel for å frede områder for friluftsliv.

I dag er det kun mulig å verne et område som reservat, dersom det er sjeldne arter der. Men i Marka er det friluftsinteressene som er viktigst. Derfor må det være mulig å verne spesielt verdifulle områder, utelukkende av hensyn til folks ønske om å oppleve de siste restene av lite påvirket natur.

• Loven må samle alle virksomheter og all forvaltning i ett regime.

I dag er det to departementer, fem fylker, 18 kommuner og 2000 skogeiere som drar forvaltningen av Osломarka i ulike retninger. I denne dragkampen blir friluftslivet en

lettvektet. Derfor må all forvaltning underlegges ett regime, der hensynet til det enkle friluftslivet settes i sentrum. Og skal ansvar delegeres, må reglene være så klare at ikke dispensasjoner ødelegger for hovedmålet. Det er naturlig at det er Miljøverndepartementet som har overoppsynet med forvaltningen av bymarkene.

Og disse fire kravene er nå Markaorganisasjonenes "dagsorden" for lovarbeidet.

Det haster!

Forrige gang tapte vi saken i en overgang mellom to regjeringer. Det er viktig at den nåværende regjeringen setter fart på saken, slik at en ny lov kan settes i kraft før et eventuelt regjeringsskifte høsten 2009. Derfor må man ikke gå veien om lange, byråkratiske utredninger, men ta fatt der man slapp sist. MDs Flerbruksplan for Osломarka fra 1976 ga et godt grunnlag for en ny og helhetlig Markaforvaltning. Ved å oppdatere faktagrunnlaget og revidere forslagene i Den grønne boka burde arbeidet kunne skje rimelig raskt. Hvis ikke kan vi lett oppleve at spøkelsene går igjen: Forslagene om "justering" av Markagrensen kan vinne gehør i Oslo Høyre, og smitteeffekten til andre Marka-kommuner er overhengende. Kombinert med et eventuelt regjeringsskifte kan dette være kroken på døra for vår kongstanke for Osломarka: Varig vern av Markas grenser og kvalitet for friluftsliv og naturopplevelse. Nå må vi brette opp ermene til en skikkelig sluttspurt!

Kort historikk LANG NATTS FERD MOT DAG

Marka-organisasjonene har kjempet i 65 år for å få en sikrere forvaltning av Osломarka. Allerede før krigen ble Markagrensen klekket ut som idé, og den første publiseringen kom i boka Osломarka som naturpark av Nils Houge i 1942. Utover i 1950- og 60-årene gjorde Erik Sture Larre og Friluftsrådet en kjempejobb med å få kommunene til å akseptere grensene. Arbeidet for å få et lovfestet vern av Marka skjøt fart i midten av 1970-årene som følge av økende konflikt mellom skogbruk og friluftsliv/naturvern. Den gangen hadde Friluftsrådet i samarbeid med blant andre NOA utarbeidet detaljerte "flerbruksplaner" for alle deler av Marka, der det ble foreslått konkret forvaltning av de ulike arealene. Kampen om verneområdene var i full gang. Veier, kraftledninger og hyttebygging var fortsatt reelle farer, i tillegg til den store, altoverskyggende trusselen: At kommunene skulle ta deler av Marka til utbygging.

"Den grønne boka"

I 1972 ble Miljøverndepartementet opprettet, og Markasaken var lenge en av de største og viktigste sakene for nykomlingen. I 1975 fikk arbeidet ekstra fart ved at Gro Harlem Brundtland startet arbeidet med en helhetlig Marka-plan. Planen ble ferdig i 1976, og det ble foreslått en forvaltning som sikret både Markas grenser og det kvalitative inn-

holdet. For å sikre lovhjemmel for planen ble det foreslått en egen "Lov om Oslomarka". Motstanden fra skogeierne og kommunene var voldsom, og politikerne var ikke godt nok forberedt til å ta kampen. Så da regjeringen Brundtland sommeren 1981 la fra et nytt forslag til lov, var regulering av skogbruket utelatt. Og selv dette reduserte forslaget var for radikalt for regjeringen Willoch, som vant valget den høsten.

I 1985 reduserte miljøvernminister Raket Surlien med et penestrøk Marka med 100 km², og kalte operasjonen for "en seier for Marka", for nå skulle grensene ligge fast! Frustrasjonene over manglende grep i Markasaken vokste, og i 1986 arrangerte Østlandske naturvernforening (nåværende NOA) et stort seminar om Marka, som ble startskudd for en ny offensiv. Kampen om Markas innhold var imidlertid låst, basert

på en næringslov som satte tømmerertilgang til industrien foran opplevelsesverdier og friluftsliv. Men først på 1990-tallet lyktes det miljøsidens å få dreis på verne spørsmålet, men da med biologisk mangfold som argument, ikke at områdene var viktig for den fjerdedelen av landets befolkning med Marka som nærturområde.

Bymark-oppropet

I 1998 startet NOA et eget bymarksprosjekt, der vi besøkte de fem byene Bodø, Trondheim, Molde, Drammen og Skien for å snakke med aktuelle aktører og arrangere seminar om bymarksforvaltning. Konklusjonene fra prosjektet var helt utvetydige: De problemene de opplevde hos seg, var identiske med det vi hadde opplevd i Oslomarka gjennom de siste tiårene: Byggepress på sin Marka-grense, næringsrettet skogbruk som ødelegger opplevelsesverdiene, tek-

niske inngrep, manglende mulighet for å verne viktige områder og en sterkt oppsplittet forvaltning, der en lang rekke aktører drar i ulik retning.

På bakgrunn av dette prosjektet tok NOA initiativ overfor DNT til å starte en underskriftsaksjon blant landets friluftsliv- og naturvernorganisasjoner. Aksjonen ble meget vellykket, og vinteren 1999 overleverte vi et opprop med krav om en egen lov for bymarkene til statsminister Bondevik, støttet av ni landsdekkende og 80 regionale og lokale organisasjoner. Oppropet ble også sendt Stoltenberg da han ble statsminister senere samme år.

Resten av historien er kjent: Oppstyret om Løvenskiold-Vækerøs forsøk på å bygge konferansesenter på Bonna ga politikerne et lite puff – tilstrekkelig til at Marka igjen befinner seg på dagsordenen.

Øystein Dahle overleverer NOAs og DNTs bymarkopprop til statsminister Bondevik i 1999.

Foto: Gjermond Andersen

Intervju med Løvenskiold

Tom Ekeli hadde torsdag 19. januar en samtale med Carl Otto Løvenskiold på hans kontor.

Tom Ekeli (TE): I det første nummeret av Grevlingen i 2006 vil vi legge vekt på at Osломarka er rekreasjonsområde for nær en million mennesker. Etter vårt syn, så drives store deler av denne Marka som et ordinært skogbruk i dag, deriblant din skogseiendom. NOA synes i utgangspunktet, at friluftinteressene til så mange mennesker må veie tyngre enn kravene til en rasjonell trevirkesproduksjon. Med dette intervjuet er jeg ute etter å se om vi sammen kan finne gangbare kompromisser mellom forvaltning av den største skogseiendommen og alle friluftbrukerne av Marka.

Bevaring av Eventyrskogene

I Naturvernforbundet har vi sett at nøkkelbiotopregistreringer ikke er tilstrekkelig for å sikre opplevelseskvalitetene for friluftslivet i Marka. NOA har derfor de seneste årene registrert ca. 100 eventyrskoger i Osломarka. Dette er i første rekke områder med helt spesielle kvaliteter for friluftslivet. I Flerbruksplanen for Oslo kommunes skoger er nå "eventyrskogene" tatt inn som en egen forvaltningskategori.

Er dette et arbeid du hilser velkommen i din del av Marka?

Carl Otto Løvenskiold (COL): Ja, vi har etter hvert blitt kjent med det arbeidet som Naturvernforbundet har nedlagt i denne sammenheng og innført begrepet "eventyrskog" for enkelte områder. Sett i fra vårt sted – vi har vel alle vår eventyrskog. For

meg personlig er hele Nordmarka min eventyrskog med alt det mangfoldet den har av opplevelser. På samme måte har de mange aktive brukere av Marka sin lille eventyrskog. Som skogbrukere har vi alltid vært opptatt av å ta ansvar i denne sammenheng, ved å ta vare på de områder som har særegne kvaliteter. Det dreier seg om særegne kvaliteter ut fra et biologisk ståsted. I vår bedrift tar vi løpende hensyn til det biologiske mangfoldet samtidig som vi sikrer opplevelsesdimensjonen. Jeg oppfatter at vi har en avtale med NOA om å ta en tur sammen i en av de eventyrskogene som er registrert.

eningen og Løvenskiold i større grad markerer denne turistattraksjonen som Asbjørnsen tok initiativ til 1870.

Hvordan ser du på gjenåpning av stier og utvidelse av stinettet i Marka?

COL: Vi får vel nesten sette det på kontoen for begrenset fantasi og initiativ at vi ikke klarte å lage noe mer oppmerksomhet og fokus på den reetablerte Asbjørnsenstien. For øvrig så legger vi som grunneiere stor vekt på at vi skal ha et veldig godt forhold til friluftorganisasjonene. De som ivaretar tilretteleggelsessiden i denne sammenheng er Skiforeningen om vinteren med

Carl Otto Løvenskiold i eventyrskogen.

Sammenhengende stinett

TE: NOA er svært opptatt av et sammenhengende stinett for turgåere nord-syd og øst-vest i Marka. Slike initiativ som merking og rydding av Asbjørnsenstien fra Øvre Lyse til Åsa hilser vi velkommen. Vi undrer oss imidlertid over at ikke Turistfor-

skiløypene og Turistforeningen som har ansvaret for alle sommerstiene. Det samarbeidet fungerer etter vår mening veldig bra. Vi ønsker å bidra til at stinettet blir opprettholdt så langt det er praktisk mulig og ikke er i konflikt med andre interesser, men det er jo veldig sjelden.

TE: Så det er først og fremst

Skiforeningen og Turistforeningen dere forholder dere til når det gjelder stier?

COL: Ja, det er de som har ansvaret å drifte stinettet i Oslo-området, og de er også mottakelig for initiativ med hensyn til å etablere stier. Vi er også veldig opptatt av at den løpende driften i skogbruket skal ta stor grad av hensyn til stinettet, slik at det til enhver tid er intakt. Selv om det har vært drift i området, så skal stinettet fremstå som like attraktivt.

Forvaltning av plassene

TE: NOA er bekymret for at bosettingen i Marka går ned. Levende markaplasser er en viktig del av markakulturen og kvalitetene for friluftslivet. På 1980-tallet tok markaorganisasjonene et initiativ til et såkalt bosettingsutvalg for Marka. En av konklusjonene var at det var ønskelig med regulær gårdsdrift på plasser som Sandungen og Mago og helårsbosetting i områder som Tømte-Gåslungen-Liggern og Mago-Bråtan-Bakken-Kroksund.

Hvordan ser du på en bærekraftig bosetting i Marka og hvordan legges det til rette for dette?

COL: Langt på vei deler vi de ambisjonene som Naturvernforbundet har her. Jeg har et stort personlig ønske – og det er at det til enhver tid skal være en stor fast bosetting i Marka. Det er viktig at det ikke er en hyttegrenn fra Mylla til Frognerseteren, og i den sammenheng er jeg opptatt av at vi som eier av disse plassene gjør det vi kan for at det skal være attraktivt å bo der. Det betyr at vi investerer mye i markaplassene, slik at de skal fremstå som moderne og attraktive bosteder. Vi ønsker også at vi i den sammenheng, så langt det er mulig, skal drive gårdsbrukene – ivareta kul-

turlandskapet og holde det i hevd. Når vi tenker på bosettingssiden av Nordmarka ønsker vi at det skal være et levende bygdemiljø hvor de som bor der føler en stor grad av tilhørighet til både skogen og til hverandre. Dette ønsker vi å bidra til og legge til rette for.

TE: Så dette gjelder også plassene utenom gårdsbrukene?

COL: Noen plasser egner seg bedre til bruk som fritidsboliger, men de sentrale stedene Bonna, Fyllingen, Hakloa, Sandungen og Mago er områder hvor det skal være fast bosetting.

TE: Så i stor grad så har dere imøtekommet dette "bosettingsutvalget"?

COL: Ja, jeg tror det – og kanskje mer enn det. Vår største utfordring er at denne bebyggelsen opprinnelig var knyttet til driften på eiendommen – hvor de som har bodd her har hatt sitt virke i Nordmarka. Den muligheten har vi jo ikke i samme grad lenger. De som bor der har yrker utenfor Marka og må ha muligheten til å kjøre ut og inn.

TE: Det med å eie disse plassene skjønner jeg er viktig for dere, hvis man leser Aftenposten for eksempel?

COL: Det er ingen tvil om, og jeg er veldig opptatt av den helhetlige forvaltningen i denne sammenheng – og har et ønske om at disse plassene som har vært i familiens eie i mange generasjoner og i flere hundre år også skal være det i fremtiden. Vi er villig til å bruke store ressurser for å ta godt vare på plassene i fremtiden. I de tilfellene hvor noen urettmessig bestrider disse rettighetene, er vi villig til å kjempe for å ivareta hensynet til en helhetlig forvaltning og et samlet eierskap. I de tilfellene hvor noen er interessert i å selge, er jeg veldig opptatt av å kunne kjøpe dem tilbake igjen.

For eksempel plassene Heggelia hvor vedkommende som eier den plassene nå ønsker å selge.

Skogsbilveiene

TE: Det er vel kjent at NOA er skeptisk til bygging av skogsbilveier i Oslomarka.

Anser du skogsbilveiene på sin eiendom som ferdig utbygd?

COL: Ja, jeg er vel kjent med at Naturvernforbundet er skeptisk til bygging og at man synes det er for mange skogsbilveier. Etableringen av veinettet i Nordmarka er på mange måter en tilpasning til den teknologiske utviklingen som har vært i skogbruket, og behovet for å kunne rasjonalisere driften. For alle praktiske formål har ikke vi noen ambisjon om å bygge flere veier i Marka i dag. Det vi er mest opptatt av er at de veiene vi har blir tatt godt vare på slik at de er til glede for de mange brukere, selv om det er en stor utgiftspost for oss.

Markagrensen og utbygging i randsonen

TE: NOA i likhet med alle markaorganisasjonene er svært opptatt av opprettholdelse av Markagrensen og minske presset på randsonene til Marka. I den forbindelse følger vi blant annet nøye med på hva som skjer på Fossum i Bærum. Hittil har vi ansett både skytebanen og sagbruket som gode allianser for Markavern. Når det nå åpnes for boligbygging i dette området frykter vi høy utnyttelsesgrad, et svært bilbasert bomiljø og press på Markagrensen. Deler du våre bekymringer?

COL: Både ja og nei. Jeg deler bekymringen for at storsamfunnet kanskje skal gjøre noe som vi kommer til å angre på i ettertid. Markagrensen har vært en viktig premiss for forvaltningen av

Osломarka og regulerer utviklingen over en lang periode. Vi føler også at den har blitt forvaltet på en ansvarlig måte av de kommunene som har forvaltningsansvaret. Når det gjelder spørsmålet om Markagrensens fremtid er det viktig at det ses i sammenheng med samfunnets behov for fremtidig utvikling. Jeg er overbevist om at Marka alltid vil bli forvaltet på en trygg måte. Når det gjelder en fremtidig mindre utbygging i Fossumområdet som Bærum kommune legger opp til, er jeg overbevist om at dette vil være helt uproblematisk med hensyn til Marka og friluftslivets behov.

Planer for skogbruket

TE: NOA ser med bekymring på at over 90 prosent av dagens hogster i Nordmarka fører til en fremtidig ensaldret skog – en opplevelseshattig produksjonsskog kontra en variert naturskog. Hvis et moderne skogbruk krever kun minimum 20 cm toppdiameter på hogstmodne trær og en dominans av åpne hogster er ikke dette etter vårt skjønn, forenlig med et fortsatt opplevelserikt friluftsliv på de samme arealene.

Hvordan ser du på mulighetene til drive skogen slik andelen blandingsskog kan gjenopprettes?

COL: Ja, dette er vel et område hvor vi er faglig uenige med Naturvernforbundet. Det går vel også på en uenighet i hva som er attraktivt og et godt skogbilde. Vi som skogbrukere lever etter strenge regler og forskrifter, miljøstandarder og egne retningslinjer som bidrar til at mangfoldet i skogbildet blir opprettholdt. I dag er det store arealer som ikke er i produksjon i det hele tatt fordi de er underlagt ulike former for vern eller ikke er økonomisk drivbare. Dette bidrar til at det

blir et stort mangfold.

Vi er ikke bekymret for at vi skal få oppleve et skogbilde som består av ensartet skog. I tillegg legges det vekt på å ivareta de spesielle kvalitetene som strandsoner og områder langs elver og vassdrag, samtidig som utsiktspunkter og åskanter etc. blir ivaretatt på en skikkelig måte. Vi er også i stor grad opptatt av å beholde en stor løvandel som igjen bidrar til mangfoldet.

TE: Det står i jubileumsboken om L-Vs 355 år at dere har 420 km² skog i Marka, og at dere frivillig har vernet syv prosent. 'Onde tunger' sier at det dere har vernet er dels ungskog som ikke er hogstmoden på mange tiår, dels at det er områder som ikke er drivverdig skog. Er det noe riktig i disse påstandene etter din mening?

COL: Nei det er det jo absolutt ikke. For det første er det jo fra det offentlige vernet store reserverater som Spålen-Katnosa- og Oppkuven-Smeddalen-reservatene. Videre har vi mange områder som vi har lagt ut som eget vern. Disse er kjennetegnet ved at de er verneverdige ut i fra andre kriterier enn de rent biologiske. Dette er sammenhengende områder med kombinasjon av fin gammelskog, høydedrag, utsiktspunkter etc. Jeg kjenner ikke til områder hvor vi har valgt å verne yngre skog – så det må være onde tunger. Jeg skulle gjerne også fått kredit for det vi har gjort – at det blir satt pris på og at det ikke er noen som tillegger oss andre motiver.

TE: Det står også i jubileumsboken at bare femten prosent av Løvenskiold-Vækerøs inntekter stammer fra egen skog, de resterende 85 prosentene kommer fra byggevervirkomheten Maxbo. Det viser vel at L-V ikke akkurat

blir slått over ende om disse femten prosentene nærmer seg null.

Kan du tenke deg å redusere ditt krav til inntjening fra skogen bare driften ikke går i minus, eller måtte du i tilfelle ha en kompensasjon fra det offentlige?

COL: Heldigvis har vi i vår familie evne til å utvikle virksomheter som består av mer enn å bare være skogbruker. Jeg ønsker å være med på å utvikle fremtidsrettede næringer og ta et eieransvar for at dette lille landet utvikler seg positivt i fremtiden. Skogbrukets muligheter og rammebetingelser har jo endret seg kraftig i løpet av de siste årene, spesielt i etterkrigsårene hvor inntjeningen i skogbruket har blitt redusert. Det er derfor godt å ha flere ben å stå på.

Når du spør meg om jeg kan tenke meg å redusere mitt krav til inntjening så er svaret ja, for det gjør vi hele tiden. Vi lever vel etter det motto at skogbruk og friluftsliv skal leve godt side om side. Det er ledestjernen og det krever at man også er villig til å gjøre noen offer. Og det gjør jeg med glede.

Målsetningsutvalg

TE: Da bystyret for drøye hundre år siden gjorde sitt vedtak om innkjøp av Frognerseterskogen, var det for å sikre allmennhetens interesse for friluftsliv i skogstereng. Det var starten på Oslo kommunes etter hvert omfattende skoger. Denne skogen drives nå langt på vei tilfredsstillende ut fra vårt syn. Oslo og Omland Friluftsråd og nåværende Naturvernforbundet i Oslo og Akershus utarbeidet i 1970-årene forslag til flerbruksplan for bruken av Marka. Det førte til at myndighetene la frem sin flerbruksplan, og at dere også la frem

en flerbruksplan for deres skoger. Oslo kommune innførte også et målsetningsutvalg for forvaltningen av kommuneskogene. Her er det organiserte friluftsliv godt representert, og får langt på vei gjennomslag for sitt syn.

Kan du tenke deg et målsetningsutvalg for dine skoger hvor det organiserte friluftsliv får reell innflytelse på sluttavgjørelsen?

COL: Overordnet vil jeg si at vårt inntrykk er at markaforvaltningen fungerer meget godt i dag, med en fin balanse mellom hensynet til friluftsliv og skogbruk. Vi har et meget tett og velfungerende samarbeid med Skiforeningen, Turistforeningen og Osломarka Fiskeadministrasjon, som gir disse organisasjonene stor innflytelse. Det er også grunn til å trekke frem samarbeidet med kommunene som også fungerer meget godt etter vårt syn. Vi er veldig positive til alt engasjement for Marka, og tar alle innspill både fra myndigheter, enkeltbrukere og organisasjoner på alvor.

Avhending?

TE: Din oldefar Harald Løvenskiold forstod folkestemningen den gang og kom folket i møte ved å samarbeide med friluftsjansasjonene. For dette fikk han en bauta ved Kikut. Kong Harald har nettopp avstått forvaltningen av sine eiendommer på Bygdøy til Norsk Folkemuseum. Kan du tenke deg å avstå din eiendom på samme måte, eventuelt etter en symbolsk eller reell takst – og samtidig bli priset for ditt fremsyn?

COL: Jeg har et klart mål om at denne eiendommen som mine forfedre har forvaltet gjennom mange generasjoner fortsatt skal tilhøre vår familie og de skal for-

valtes på en måte slik at publikum er begeistret over måten det blir gjort på. Jeg har veldig tro på at det private eierskapet egner seg godt til å forvalte denne typen eiendommer i det langsiktige perspektivet i motsetning til det offentlige som har mange andre store oppgaver her i samfunnet enn å overta de eieroppgavene som vi private utfører med stor glede og som ikke koster samfunnet noen ting.

TE: Jeg regner med at du har god kontakt med skogeiere i andre deler landet som ikke har en millionbefolkning som passer på skogen. Av og til må du vel føle at det kunne være greit å slippe alle

disse naturvernerne og friluftsjansasjonene?

COL: Ja, spøkefullt sagt kunne jeg vel av og til tenke meg å være skogbruker et annet sted når Gjermund er på sitt mest aggressive. Som skogeier er vi på mange måter en foregangsbedrift med hensyn til forvaltningen av skogbruken her i Norge og hvordan vi driver har på mange måter blitt standarder for hvordan skogbruken drives i øvrige deler av landet. Så det er bare spørsmål om tid før vi antar at også Gjermund og NOA blir fornøyd med markaforvaltningen, slik vi opplever at svært mange andre er.

Foto: Tom Ekeil

Bautena ved Kikut gitt av Nordmarkens venner til minne om Harald Løvenskiold. Ved avdukingen i 1935 sa bl.a. formann Erling Bjørke i Bondeungdomslaget: "...Her i Nordmarka kunne vi anda fritt. Vi som er rivne opp med rota og planta um i framandt lende - herinne kjende vi oss heime. Her var det som gjekk vi i våre egne skogar. Kvar ein busk, kvar ein stein, kvar ein stig, kvar ein bekk som sulla og song her inne, bar helsing til oss frå heimen vår."

SKOG er ikke

Som vi har vist her i Grevlingen tidligere, er det to måter å drive skogbruk på: Enten ved å dyrke fram kvaliteten i hvert enkelt tre, gjennom plukkhogst, eller å dyrke en størst mulig avling ved hjelp av flatehogst, planting og ensrettet behandling på store felter. Den første

PLUKKHOGSTEN GIR MULIGHET FOR Å KOMBINERE SKOGBRUK, FRILUFTSLIV OG NATURVERN

En naturlig skog med stor variasjon kan plukkhogges, dvs. at de ferdig utvokste trærne og trær som er skadet tas ut, resten får stå igjen for å vokse seg store og fete. Kostnadene ved å hogge store trær er mindre enn ved å hogge små trær, målt pr. kubikkmeter tømmer. Trærne som får stå igjen får en verdifull tilvekst før neste hogst. Også denne formen for skogbruk kan drives med maskiner.

Resultatet er at skogen fortsatt er skog, selv etter et ganske kraftig hogstingrep.

Foryngelsen skjer ofte naturlig, eller vi kan plante inn nye trær der det er behov. Kostandene til skogkulturarbeid blir vesentlig lavere enn ved flatehogst. De nye trærne vokser opp i halvskygge. Dette gir dem en "oppdragende" virkning. Årringene blir smale og veden blir hard og sterk, viktige kjennetegn på god kvalitet.

Skogbildet som skapes er fullt av variasjon, i trestørrelser, avstand mellom trærne; lys og skygge, ulike "rom-størrelser". En innbydende turskog, med mange nisjer for mangfoldet av planter og dyr. Og skogbruksmessig en verdifull skog for produksjon av kvalitetstømmer.

bare "SKOG"

gir mye sagtømmer og lave foryngelseskostnader, den andre gir stort volum og rasjonell drift. Helt ferske tall fra skogforskningen viser at metodene kan komme like godt ut, økonomisk ("Glimt fra Skogforskningen 1/2006!").

Av Gjermund Andersen

FLATEHOGSTEN EN HOVEDÅRSÅK TIL TAP AV BIOLOGISK MANGFOLD OG TIL STEDSTAP OG TAP AV OPPLEVELSESKVALITET

Samme utgangspunkt...

... som flatehogges. Lys og luft kommer inn, nedbrytingen av dødt organisk materiale tar seg opp (betydelige CO₂-utslipp, avrenning av nitrogen og andre stoff). En opplevelsesmessig nedtur. Her sto storskogen fint i år etter år. Vi kunne komme igjen og oppleve den gode skogstemningen, og så – plutselig en dag var alt vekk.

Og for mangfoldet er det en ren katastrofe. Hele den beskyttende skogen er vekk. Alle arter som avhenger av gammel skog, død ved og det stabiliserende skogklimaet må vente lenge før det blir særlig levelig.

Årene etter hogsten gjennomgår hogstflaten en suksesjon: Først plantes det nye trær, som må konkurrere med masse lauvkratt. Lauvet ryddes bort og vi får en tett planteskog (mellom 2 og 3 meter mellom trærne).

For friluftslivet kjennetegnes plantefeltene ved at framkommeligheten reduseres sterkt. Vi tvinges inn i "korridorer", uten mulighet til å bevege oss inn i skogen, uten store besværligheter.

Etter som skogen vokser til blir den tynnet, dvs. at de minste og svakeste trærne tas ut, slik at de mest produktive får fri utviklingsmulighet.

VIRKELIGHETENS NORDMARKA

Til tross for at skogbruket påstår at de tar mer hensyn. Til tross for egen Marka-forskrift. Til tross for miljøsertifisering: NOA kan nå dokumentere at dette ikke er sant. Løvenskiold-Vækerøs hogster 1995–2005 viser: Ensalders-skogbruk: 97 prosent, fleralder-skogbruk: 3 prosent.

Av Gjermund Andersen

Av alle hogstene som gjennomføres hos Løvenskiold-Vækerø (L-V) blir 97 prosent av arealet behandlet med hogstmetoder som gir en ensaldret, ensartet (gran)skog i de neste tiårene, mens bare tre prosent gir det skogbildet friluftsforskerne etterspør, nemlig flersjiktet, variert skog med et eldre preg.

Tallene er resultat av en undersøkelse Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) har gjennomført av L-Vs hogster i perioden 1995–2000 og i 2004–2005, og er basert på L-Vs egne opplysninger. Som det eneste stedet i landet, må skogeierne i Marka melde fra om hogstene sine i tråd med

Markaforskriften. Det gir miljø-siden adgang til å gå dem etter i sømmene. NOA har lagt inn alle hogstmeldingene i regneark, som deretter er analysert ut fra hogstform, alder og bonitet (skogens produksjonsevne). Her er resultatene:

Periode	Antall hogster	Hogstareal i alt	Antall hogster som fører til ensaldret skog *	Antall hogster m. fleraldersskogbruk **	Areal fleraldersskogbruk	%-andel fleraldershogster ***	Andel hogster i ikke utvokst skog ****
1995-2000	785	23.484	757	28	783*****	3,3 %	45 %
2004-2005	264	4.986 da	254	10	156 da	3,1 %	49 %

* Omfatter flatehogst, småflater, frørestillings- og skjermstillingshogst ** Andel areal fornyget med gjennomhogst, dvs. hogst som gir fleraldret skog i framtiden *** Arealveid andel **** Andel skog som er hogd før den er økonomisk hogstmoden, dvs. lenge før den er biologisk moden og utvikler større variasjon ***** Alle hogster med gjennomhogst oppgitt som en av flere hogstformer, er medtatt.

Tallene viser med tydelighet at vi i framtidsskogen vil få svært lite av den varierte, fleraldrete skogen, dersom det ikke settes inn nye regler for skogbruk i hele Marka, slik det er gjort i Oslo kommunes skoger.

Andelen fleraldershogst er svært liten, og har avtatt fra begynnelsen av perioden til slutten av perioden.

Jukse-maker pipelort

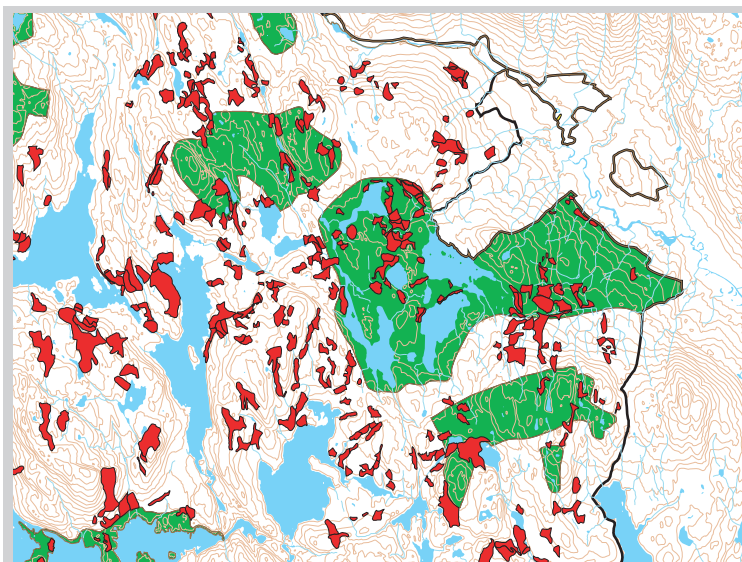
Gjennomgangen av hogstmeldinger satte oss også på sporet av et betydelig misforhold mellom propaganda og virkelighet.

I 1973 utarbeidet Løvenskiold-Vækerø (L-V) en flerbruksplan for sine skoger, der en viktig del var frivillig, såkalt administrativt vern av 69.000 dekar skog. Hogstmeldingene vi har registrert viser tydelig at "fredningen" er over for disse områdene (se figur), og at det nå er den nye "flerbruksplanen" fra 1993, der vernet ble redusert med 90 prosent som gjelder.

I tillegg til administrativt vern har L-V plukket ut 91 nøkkelbiotoper på til sammen 1734 dekar (0,47% av produktiv

skog). Disse er imidlertid ikke registrert av biologer, men av firmaets egne forvaltere. I to tilfeller har biologer registrert samme områder som firmaet, med et helt annet resultat:

I et område i Lommedalen, som ble registrert i et større prosjekt i Landbruksdepartementets regi, fant biologene 36 nøkkelbiotoper der L-V kun hadde satt av tolv. I tillegg til forskjellen i antallet, var også avgrensningen av fellesområdene helt forskjellig, med snever avgrensning fra funksjonærene.

Verneområder og hogster L-V

Tegnforklaring

Grønt: L-Vs egne verneområder fra 1973

Rødt: L-Vs hogster i perioden 1995 - 2000

Brun strek: Eiendomsgrense L-V

Ved registrering i forbindelse med en vannbruksplan for Sørkedalen, har biologene funnet flere titalls nøkkelbiotoper på steder L-V ikke har funnet noen. Rapporten fra denne registreringen skal være ferdig 1. april, og NOA vil prøve å få den lagt ut på vår hjemmeside.

Dette betyr at L-V blir miljøsertifisert på et galt grunnlag. Nøkkelbiotopene skal registreres og ivaretas, ikke velges ut etter forgodtbefinnende.

SKOGBRUKET I MARKA

Mer enn for noe annet gjelder det for skogbruket at hvert enkelt inngrep kan synes lite og ubetydelig, mens summen på sikt blir stor og uakseptabel.

Fra mangfold til enfold

Etter rundt 60 år med flatehogstskogbruk er resultatet for landets viktigste friluftsområde nedslående: Mer enn 80 prosent av den produktive skogen er omformet til ensaldret, ensartet skog, hvor volumtilveksten på tømmeret og jevn råstofftilførsel til industrien er viktigste sukseskriterier. Vi har latt jordbrukets tenkning fått gjennomslag i Marka: Skogen plantes samtidig, stelles samtidig og hogges samtidig. Alt skal være rasjonelt, med sikte på høy volumproduksjon og lave kostnader. I denne tenkingen er det viktig å utnytte hver kvadratmeter av skogsbunnen til tømmerproduksjon. For oss som bruker Marka til friluftsliv betyr dette den endelige slutten på områder med den gamle, mer åpne eventyrskogen, og at den skogen som vokser opp blir vesentlig mindre variert og spennende. Vår vandring styres mer og mer av stier, løyper og

veier, som bringer oss gjennom den plantede skogen. Den er ofte for tett og uframkommelig til at det er noe særlig hyggelig, og variasjonen og mangfoldet i den plukkhogstpregede skogen er borte.

Gjennom de siste 20 årene har NOA ført en kamp for omlegging av skogbruket i Marka bort fra flatehogstene og de ensaldrede industriskogene, til plukkhogde, flersjiktete, varierte skoger. Vi har kjempet for at skogen skal få lov til å bli eldre og for at skogbruket skal ta hensyn til Markas natur- og kulturverdier. I denne kampen har vi lyktes godt i Oslos egne kommuneskoger. Men for Marka som helhet er det langt fram, slik hogstfordelingen viser.

Skogbruket må med i Markaloven!

Utviklingen er et resultat av maktkampen på 1970-tallet – en kamp som skogbruket vant. Skogbruksvirksomheten skulle styres av forskrift under skogloven med skogoppsynet som avgjørelsesorgan. Til tross for denne forskriften for skogbruk i Oslomarka, er det næringen som har hatt bukta og begge endene. Selv om vi formelt har hatt klagerett, er det kun i et fåtall tilfeller vi har fått fullt medhold. I en del saker blir skogeierne pålagt å ta noe mer hensyn, mens de fleste sakene går i skogbrukets favør – ikke fordi våre innvendinger er uvesentlige, men fordi det er skogloven, som er en næringslov, som gjelder. Det er åpenbart at skal vi få et mer friluftslivs- og opplevelsesvennlig skogbruk, er det disse interessene som må settes i sentrum for forvaltningen, ikke næringen. Vi kan ikke tillate at det fortsatt skal kunne

drives et like omfattende skogbruk i Norges viktigste friluftsområde som i et hvilket som helst annet skogområde. Derfor må den nye Markaloven omfatte skogbruk og all annen næringsvirksomhet.

Flatehogst, skjermstillingshogst, gjennomhogst

Uten skogfaglig bakgrunn er det vanskelig å se for seg hva som blir det langsiktige resultatet av en hogstform, hvordan skogen blir seende ut om 50–100 år. Denne manglende kunnskapen benyttes ofte til å tåkelegge konsekvensene av flatehogstene. En rask innføring:

- **Flatehogst:** All skog på et område hogges samtidig. Hogsten etterfølges av planting, og senere av avstandsregulering og tynning, før skogen hugges på ny etter 50–100 år. Skogen som vokser opp blir ensaldret og ensartet. Målet med hogstmetoden er høy volum-produksjon i fulltette skoger. Småflatehogst er en variant av flatehogst med mindre romlig utstrekning.

- **Frørestilling** benyttes for å forynge furuskog. Det settes igjen 3–15 store furutrær på hogstflaten som skal spre frø utover flaten. Når den nye skogen er etablert, skal frøtrærne

hogges. Resultatet blir en relativt ensaldret skog, men med noe mer variasjon i avstanden mellom småtrærne. Denne variasjonen fjernes gjennom avstandsregulering og tynning.

- **Skjermstillingshogst** benyttes i hovedsak for å forynge gran-skog. Ved hogsten gjensettes mer enn 16 trær per dekar, som skal stå og produsere frø til ny skog. Når den nye skogen er etablert, fjernes (hogges) skjermen. Også her blir resultatet ensaldret, homogen skog.

- **Plukkhogst, gjennomhogst** består i å ta ut de store utvokste trærne, de skadde trærne og la resten vokse videre. Ny skog vokser opp av frø fra de gjenstående trærne, og disse gir ly og beskyttelse for den nye skogen. Metoden etterlikner naturens måte å forynge skogen på i områder med mye fuktighet og lang vinter, som i Nordmarka. Resultatet blir en fleraldret, variert skog, som også oppleves som skog etter hogst.

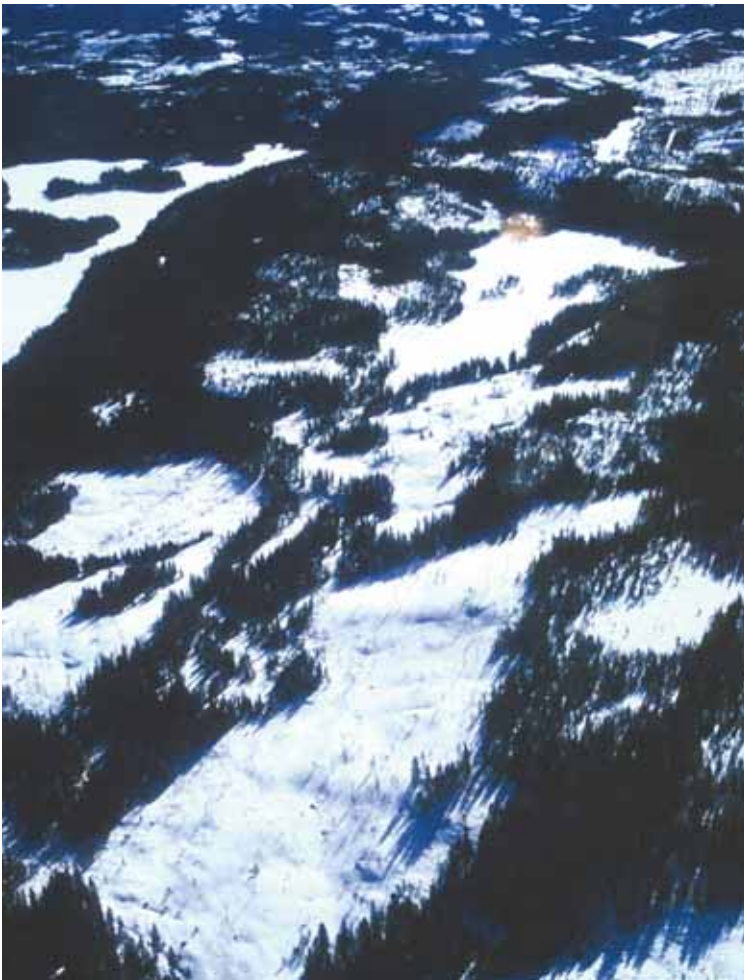

Foto: Gjermond Andersen

Flatehogst er fortsatt den overlegent vanligste hogstformen. Sørover fra Øyangsrøysa i 2001.

Skogbruket skiller også mellom lukkede hogster og åpne hogster. Skjermstillingshogst og plukkhogst er lukkede hogstformer, fordi det fortsatt står igjen skog etter hogsten, mens flatehogst og frørestilling regnes som åpne hogster. For friluftslivet er det viktigste hva slags skog vi kan påregne i framtiden. Da beveger skjermstillingshogst seg fra å være positiv i en 5 – 10-års periode etter hogst, til å bli en relativt ensaldret skog i tiden etter at skjermtrærne er fjernet, og som skjøttes som et hvert annet plantefelt. Det er kun plukkhogsten som opprettholder et fleraldret, stabilt skogbilde over tid.

VERNEARBEID I GAUPESTEINMARKA

Av Stein Kristian Martinsen

Naturskogkadaver ved Vientjern.

Tidligere storfuglbiotop.

Beitefuru.

Naturvernforbundet i Ski har i omlag 10 år jobbet for å få til et verneområde i Gaupsteinmarka.

Utgangspunktet er området NINA registrerte i 1992 på 5300 dekar, men et verneområde kan godt omfatte et større areal. Randområdene i Gaupsteinmarka begynner å tynnes veldig ut, slik at tiden nå begynner å løpe ut dersom en verneprosess ikke kommer igang.

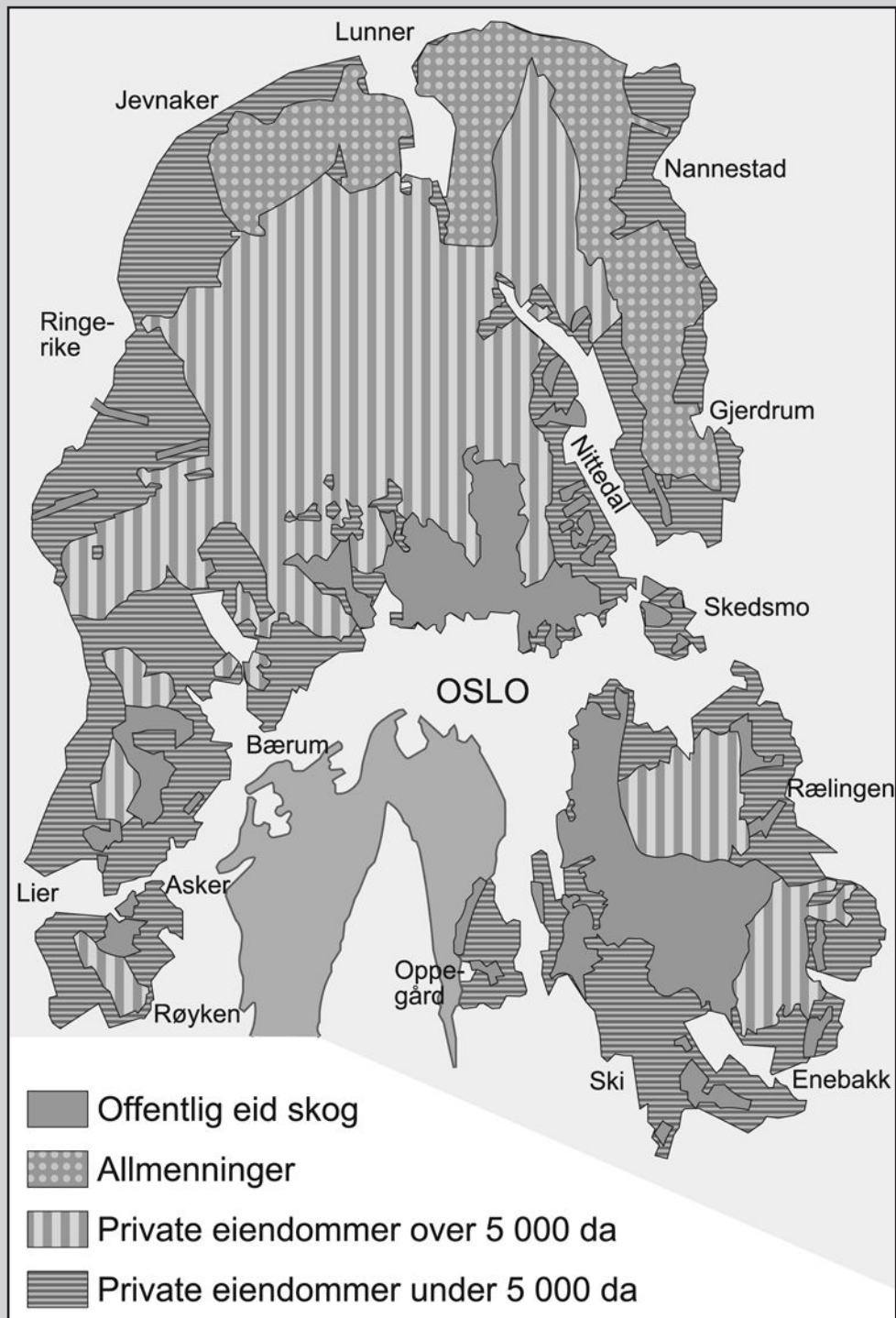
Gammelskogen i Gaupsteinmarka står for fall. Det meste av dette tømmeret er tatt i utkanten av marka, nærmere bestemt sydvest for Vientjern. Men, det hugges også innover i marka og vi er redd gammelskogen i resten av marka nå er akutt truet. I vinter er det foretatt hogst i to storfuglbiotoper. Viken skogeierforening har utarbeidet en "miljøplan" for Gaupsteinmarka, som primært har til formål å ivareta storfuglbestanden i området. Men dagområder og leikområder for storfugl blir likevel ikke spart. I utkanten av Gaupsteinmarka hekker hønschauken. I Follo er de fleste hekkelokaliteter knyttet til gammelskogfragmenter i tilknytning til kulturlandskapet.

I søknaden er det huket av for at grunneier er kjent med at bestanden er dagområde for storfugl. Fra skogsjefens godkjenning: "Bestandets flersjiktete preg skal søkes ivaretatt. Spar så mye som mulig av busksjikt, mindre trær, løvtrær og en del furuer. Bestanden kan gjennomhogges, ved bruk av plukkhogst, gruppehogst og eventuelt småflatehogst." Bildet viser at det ikke er så mange steder storfuglen kan hjemme seg bort her etter gjennomhogsten i vinter.

Miljøvernrådgiver i Ski anmodet om at den siste kollen i hogstområdet skulle spares. La oss håpe den for stå i fred. På en rundtur på omlag 200 meter, gikk jeg forbi mer enn 10 beitefurer, noen tett i tett. Dette er nær leiksentrum, men hverken Levende Skog eller Miljøplanen for Gaupsteinmarka utelukker hogst her.

Besøk Gaupsteinmarka på nett: <http://home.online.no/~skr-mart/>

Eiendomsforholdene i Osloomarka

Kilde: Flerbruksplanen for Osloomarka, Miljøverndepartementet 1976

Markagrense i Follomarka skal sikre friluftslivet!

Av Terje Sundvoll

Forumet **Bærekraftige Follo** går inn for at det opprettes et markaområde på 260 km² for å sikre de viktigste natur- og friluftsområdene i Follo. Forslaget er fremmet i forbindelse med den samordnede kommuneplanrullering i Follo-kommunene. Friluftslivsmeldingen (Stortingsmelding 39; 2000–2001) konkluderer som kjent med at alle kommuner bør etablere markagrenser for bynære områder innen 2006. På samme måte som en slik markagrense er etablert rundt Osломarka, inklusive skogsområder i Oppegård, Ski og Enebakk – noe som tross alt har vært en suksess – mener aksjonsgruppa det nå er nødvendig å etablere en tilsvarende markagrense for markaområdene i resten av Follo som sikrer en forutsigbar utvikling av arealene på lang sikt.

Befolkningsøkningen i Follo har vært voldsom, bare i Vestby er befolkningen nær tredoblet på 40 år, og utbyggingspresset i regionen fortsetter. I tillegg har motorveiene E6 og E18, og dobbeltsporet jernbane stykket opp de sammenhengende natur- og kulturlandskapsområdene som tidligere preget Follo.

Bærekraftige Follo har laget et forslag til markagrenser, og i forslaget har man forsøkt å få områdene til å henge sammen. På den måten vil det også være mulig å lage et sammenhengende sti og løypenett for Follo.

De områdene det dreier seg om er Svartskog i Oppegård og Ås, Gjersjøen og Kantoråsen i Oppegård, Nøstvedtmarka i Ås og Ski, Nesoddmarka i Nesodden, Nordre og Søndre Frogn, Frogn Kirke og Seierstenmarka i Frogn, Breivoll, Nordbymarka, Årungen–Åsmåsan, Vardåsen, Eldor, Tirud–Kroer–Glenne og Finstadmarka i Ås, Erikstadmarka, Knalstadmarka, Vestbymarka, og Gardermarka, Tomarka, Mossemarka og Sonsmarka i Vestby.

En mer utførlig beskrivelse og et kart kan fåes ved henvendelse til lederen for Bærekraftige Follo, Terje Sundvoll, tlf: 6486 7866, e-post sundv@online.no

Bærekraftige Follo er et samarbeidsforum og består av representanter fra frivillige organisasjoner fra Follo-kommunene, som ønsker å bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling i Follo.

Follomarka grenser bl.a. til Gaupesteinmarka. Her skiglede ved Gaupesteinhytta.

Foto: Stein Kristian Marinsen

NOAs Markagruppe

er en samling medlemmer med spesiell interesse for og kjærlighet til Marka. Den står for arrangementer, uttalelser, protester, deltar i planarbeider etc for Marka. Gruppen har en kjerne på 8–10 medlemmer og mange hjelpere ved større tiltak. Alderspredningen er stor, fra 20 til 70 år, men interessen og gløden er den samme.

De siste tre år har gruppens arbeid i det vesentligste dreiet seg om registrering av Markas siste eventyrskoger; et arbeid som nå er inne i en avsluttende fase; dokumentasjon og publisering. Et konkret resultat er allerede oppnådd; eventyrskogsbegrepet er kommet inn i Oslo kommunes flerbruksplan for Marka.

Bildet viser seniordelen av gruppa; 3LRH (tre lett rustne herrer – fra venstre: Sigmund Skeie, Bjørn Faafeng og Jens Gram) i arbeid med dokumentasjonen.

Eventyrskogene med i Flerbruksplanen

Samtlige av våre eventyrskoger er nå tatt med i retningslinjer for forvaltningen av Oslo kommunes skoger frem til 2015 etter vedtak i bystyret! Det vil si at hvis lykken står oss bi, vil vi få beholde de små og mellomstore skogsområdene NOAs Markagruppe har funnet frem til og registrert og som vi jevnlig omtaler her i Grevlingen. En ting er at de kan være mål for ekstra trivelige søndagsturer, se NOAs hjemmesider. Like viktig er at de kan tjene som referanse til hvordan trolig en stor majoritet av befolkningen ønsker at hele Marka skal behandles, kommunal, statlig som privat eiet. Forsiktigvis kan vi notere oss for en betydelig seier!

ÅRSMØTER i lokallagene

Naturvernforbundet i Oslo Nord

innkaller til årsmøte
tirsdag 14. mars 2006,
kl. 19.00

Vøyenvolden,
Maridalsveien 120,
på Sagene

Østkanten Naturvernforbund

innkaller til årsmøte
21. mars 2006.

I etterkant av årsmøtet er alle medlemmer i NOA velkomne til møte om miljøvennlig mat og miljøvennlig forbruk. Nærmere informasjon om tid, sted og dagsorden, samt årsmøtepapirer, vil bli lagt ut på Østkantens hjemmesider (gå via www.naturvern.no).

GRØNT DIKT

Vandringskveld
Hjem over åsen
lyser en rand.
Skogene stilner.

Skygger og svarte vann
kjøler og mildner.

Måltrosten sier klart,
vandrerer tenker
at uten stillheten
bærer vi lenker.

Jørgen Vogt

Sett og sakset

Dypøkologiens røtter

Med dypøkologien tilbyr Arne Næss resten av verden en utvidet versjon av verdiene fra den norske bondeopplysningen. ... Den hviler til syvende og sist på tro på en kosmisk helhet hvor alle organismer, fra Kongen til den snille ulven i nabola-get, er en god, selvbehersket protestantisk borger.

Nina Witoszek i boken: Norske naturmytologier. Fra Edda til økofilosofi, 1998, side 159 og 160

Elgoppdrett neste?

Me ser i eit arbeid frå Nord-Østerdalen at grunneigarane kan ha dobbelt so stor økonomisk avkastning av elgstamma om dei fôrar i staden for skyta stamma ned til det nivået der ho ikkje gjer skade utan fôring.

Torstein Storaas, høgskoledosent, Aftenposten 14. november 2005

Å finne veien selv ga turen ekstra kvaliteter 1

Skiløypene på kart som kom ut før 1950-årene, var med få unntak ikke merket i terrenget. De røde strekene anga bare hvor det var vanlig å ta seg fram på ski.

Nils Houge i Marka fra A til Å. Leksikon for Oslo marka, 1985, side 93

Å finne veien selv ga turen ekstra kvaliteter 2

Selv ikke Turistforeningen har maktet å tagge ned Vestre Vollane med sine røde T'er, og godt er det. T'er betyr slitasje og stadig bredere stier, stier som etterhvert må stenlegges og til slutt rekkverkes for å sikre at barn og oldinger ikke brekker nakken.

Kåre Valebrokk i Aftenposten 20.11.2005 (Ha en god søndag!)

Er det jungelloven vi vil ha tilbake?

De aller fleste av oss er avhengig av ulike kollektiver for å trives og kunne utfolde seg, det være seg familien, venner, nærmiljøet eller arbeidsfellesskapet. Liberalistene har aldri hatt noen egentlig forståelse av dette behovet, jamfør Margaret Thatchers kjente dictum "There is no such thing as society, only individuals and their families".

Øystein Nilsen i kronikk om verdisyn i Østlandets Blad 22.11.2005

Jungelloven 2

Dyrene gjør hva de må, vi vet hva vi gjør.

Nils Borchgrevink, innsendt

Et hint til Oslo Havnevesen

Containeromsetningen gjennom disse to havnene [Singapore og Hong Kong] samlet var større enn hele containeromsetningen i Vest-Europa. Det mest ufattelige er at denne omsetningen fant sted på et relativt begrenset område. Europeiske havner har mye å lære av den logistikktankegangen dette krever.

Nils Heggemsnes i læreboken Transportgeografi. 2002, side 38

Jørgen
Stubbesitter

Jensen

Det hender jeg går opp til Lauvtjern. Det ligger høyt og fritt, ikke så langt fra Nordre Puttjern hvor det var et fint, lite lukket skogsrom, men hvor det ikke er så morsomt lenger med all apparaturen for å holde vannstanden vedlike. Men Lauvtjern. Der treffer jeg av og til Jensen. Jensen har hytte der oppe, gammel hytte av håndlaftet tømmer – det var nok gamle Jensen som hadde fått satt opp den.

Jensen har en stor tomt og har en enkel badebrygge og en ørliten plen ved tjernet. Første gang jeg møtte Jensen, satt jeg på plenflekken med bena i vannet. Naboen puddeltispe Leika lå pent ved min side. Jensen gjorde seg et ærend ute på brygga to-tre meter fra meg. Ikke et blick ble vekslet, bare hans avvisende rygg. Ikke fant han på noe å gjøre der heller. Fru Jensen stod oppe i bakken. Jensen var nok en velorientert mann – han visste at jeg hadde rett til å sitte der. Brygga stod der ganske ulovlig, det visste også Jensen, men den gjorde ingen fortredd – den var nok fra gamle Jensens tid den òg. Men Jensen ville markere revir.

Min kontaktskapende venn, Leika, likte tydeligvis Jensen og ville innynne seg, og lusket logrende bort til ham i det lange båndet. Jeg reiste meg, og vi hilste og var enige om at det var et vakkert tjern.

Et granmeispar hadde etablert seg på en grankvist og han var fremdeles fløytende opptatt av henne. Jensens revir affiserte ham overhode ikke. Det hadde han ikke forstand på. Snart lusket sikkert også reven forbi, ganske uvitende om skjøtet til Jensen, og hadde hun visst om det hadde hun sikkert blåst i det. På en sneklatt i skyggen var rester av et skispor. Alle har vi overlappende revirer, noen for å beite, noen for å drive ut tømmer, og noen bare for å hygge seg. Fred blir det ikke før vi kompromisser. Det er det det dreier seg om, om vi nå er godseiere, småfugl på kvist, en mikkel rev, eller bare en tilfeldig vandrør med sol i sinnet.

Vi høres av.

Nervøst forsvarsskrift

Av Magne Lindholm, høyskolelektor ved Høgskolen i Oslo

bokspalten

Å anmelde denne boken ble for voldsomt for en liten grevling, så det ble overlatt til en lærer i journalistikk.

Firmaet Løvenskiold-Vækerø har utgitt en påkostet jubileumsbok i anledning 355-årsjubileet. Et merkelig tall. Det er lettere å forstå når man leser at både godseier Carl Otto Løvenskiold og fru Lise nettopp fylte femti. Gaven til venner og kontakter ble altså en salongbordsbok, skrevet av PR-mannen Gunnar Jermann.

Utstyret er pent, men mer enn noe annet er dette en nervøs bok. Det godseieren og hans skribent er redde for, er naturvern og juridisk argumentasjon.

Det ser ut til at de begge, riktignok noe forsinket, har oppfattet budskapet i Carl August Fleischer budskap i boka Makt og rett fra 1972. Kjernen i Fleischers resonanement er at Løvenskiolds gods ble etablert på ulovlig vis på 1600-tallet. Opprinnelig var Nordmarksgodset og Sørkedal-godset allmenninger som ikke kunne selges. Men Christian IV opparbeidet en stor krigsgjeld, som tvang etterfølgeren Frederik III til å selge den allmenningen han skulle beskytte, til sin egen lagmann og til skatteforvalteren i Christiania. Begge disse offentlige embedsmenn (Johan Garman og Morten Lauritzen) drev privat

business på si, og hadde lånt kongen penger. I dag ville de blitt dømt til lange fengselstraffer for korrupsjon. Nordmarksgodset er rett og slett grunnlagt på økonomisk kriminalitet, som også ble rammet av datidens lover.

Siden grunnlaget for eiendomsretten er svakt, er det også lett å kreve at områdene skal tilbakeføres til allmennheten. Det trenger heller ikke bli dyrt, for skogen er ikke særlig lønnsom. 85 % av omsetningen til Løvenskiold-Vækerø stammer i dag fra byggevarer på Maxbo. Det er slike regnestykker som kan skape nervøse rykninger hos en godseier, og de har forplantet seg til teksten.

Dagens eier er tydelig redd for å bli den som mister forfedrenes bytte ut av hendene. Derfor dukker besvergelsen "varig eier av Nordmarka" opp stadig vekk, som om det skulle hjelpe. Det hadde nok vært bedre med litt saklig argumentasjon for eiendomsrett og moderne skogbruk. Slike argumenter finnes nok, men forfatteren ser ikke ut til å kjenne dem. I stedet tilslører han firmaets historie ved hjelp av faktafeil, slurv og forblommete vendinger.

Problemene begynner allerede i

LOKALLAG I NOA

Naturvernforbundet i Asker, Pb 332, 1371 Asker, Leder: Arild Jansen, Tlf.: 66 84 68 14 (p), e-post: ariljans@online.no
Naturvernforbundet i Bærum, Pb 252, 1319 Bekkestua, Leder: Jan Schwencke, Tlf.: 67 12 01 78 (p), e-post: jan@schwencke.net
Naturvernforbundet i Lørenskog, Leder: Margareta Bondevik, Løkenkollen 11, 1473 Lørenskog, Tlf.: 67 90 28 10 (p)
Naturvernforbundet i Nannestad/Gjerdrum, Leder: Steinar Myrabø, Granerud, 2034 Holter, Tlf.: 91 65 76 91 (m), e-post: smyrabo@online.no
Naturvernforbundet i Nes, Kontaktperson: Yngve Birkeland, Boddning, 2150 Årnes, Tlf.: 63 90 95 69 (p), e-post: yngv-bj@online.no
Naturvernforbundet på Nesodden, Pb 251, 1450 Nesoddtangen, Leder: Peter Schjølberg, Tlf.: 66 91 48 50 (p), e-post: pschjo@hotmail.com
Naturvernforbundet i Oppegård, Pb 291, 1411 Kolbotn, Leder: Gunnar Larsen, Tlf.: 66 80 21 20 (p), e-post: oberntz@online.no
Naturvernforbundet Oslo Nord, Kontaktperson: Elin Tyse, Jutulveien 11, 0852 Oslo, Tlf.: 22 69 05 26 (p), e-post: elintyse@c2i.net
Naturvernforbundet i Skedsmo, Pb 27, Lillestrøm, Leder: Birgitta Prøis, Tlf.: 97 71 74 85 (m), e-post: solsver@online.no
Naturvernforbundet i Ski, Pb 232, 1401 Ski, Leder: Stein Martinsen, Tlf.: 64 87 28 06 (p), e-post: stein.martinsen@tdcnorge.no
Naturvernforbundet i Vestby, Leder: Eirik Selmer-Olsen, Kolåsveien 5, 1555 Son, Tlf.: 64 95 93 24 (p), e-post: eirik.selmer-olsen@tine.no
Naturvernforbundet i Ås, Pb 130, 1431 Ås, Leder: Michael Angeloff, Tlf.: 64 94 49 66 (p), e-post: michael.angeloff@nijos.no
Østkanten Naturvernforbund, Leder: Ståle Grøtø, Trondheimsv. 170A, 0570 Oslo, Tlf.: 22 04 49 81 (p) 95 22 39 78 (m), e-post: stale.grotte@dna.no
Oslo studentlag av NU og NNV, Leder: Lene Liebe, Bølerlia 8, 0691 Oslo, Tlf.: 90 13 45 31 (p), e-post: enelie@student.matnat.uio.no

oversiktskartet. Der er bare de store hovedveiene tegnet inn. Stikkveiene er retusjert bort! Slik billedmanipulasjon har man ikke sett siden sovjetkommunismens dager.

Teksten inneholder mye underlig jus. Jermann åpner sterkt med å forveksle beiterett og eiendomsrett i en "oppklarende" faktarute tidlig i boka. Det er selvfølgelig et forsøk på å utslette allmenningen som juridisk kategori. Hele den juridiske problematikken rundt etableringen av godset forsvinner i tåke. Like uklart blir bildet når forfatteren roser Ankers og Wedels lite patriotiske samarbeid med svenskekongen i 1814. Det forhindret et kritisk blikk på eiendomsforholdene fra myndighetenes side.

Teksten blir langt bedre når jernverk og skogsdrift skal skildres. Her er det mye interessant kulturhistorie, for godset og jernverkene sto sentralt i norsk økonomi. Gode bilder vanker det også. Krigsinn-satsen i Marka har fått et fint lite kapittel. Men overalt finner vi det samme budskapet: alle goder som fellesskapet kan nyte i Marka skyldes godseieren personlige godhet. Hvis han ikke sto som eneveldig eier, skulle man tro at det ble slutt på både drikkevann og skiløyper. Dette er føydaltenkning i praksis.

Mot slutten sperrer man øynene opp på ny. Når han kommer til vår egen tid, må forfatteren nemlig møte motstanderne ansikt til ansikt. Dessverre ser han til siden. Det som skrives om naturvern er fullt av hull. Hvor er Friluftsrådet, Naturvernforbundet og (snm)? Hvor er kraftlinjedemonstrasjonene, verneplanene, aksjonene, Miljøverndepartementet og omstridte avtaler?

Alt dette er fraværende. Løvenskiold må selvfølgelig få lov til å

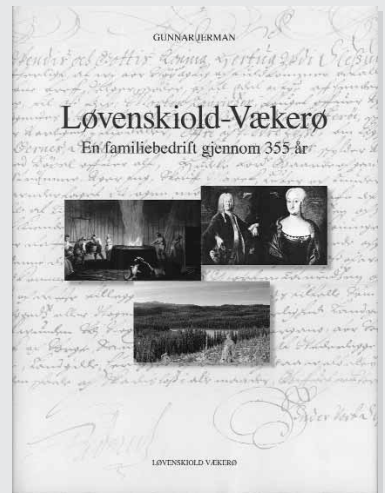
skryte av de verneområdene firmaet selv har etablert, og han har lov til å forsvare seg og sitt. Men i et moderne jubileumskrift bør man nevne viktige konflikter, og beskrive hovedtrekkene i avveiningene som er gjort. I denne boka er et slikt faglig krav helt fraværende. Fredningen av Katnosa/Spålen virker som om den har falt ned fra himmelen. Skogsbilveiene framstår som det rene miljøtiltak, uten historisk eller økonomisk sammenheng. På side 115 blir det helt parodisk. Der uttrykker Jermann seg som om Løvenskiold hogger skogen av hensyn til trærne!

Løvenskiold skal imidlertid ha ros for én ting, som selvfølgelig blir nevnt: Firmaet har satsset på skogsdrift. På den måten har firmaet demmet opp for hyttespøkelset i Nordmarka.

Den som vil studere moderne propagandavirksomhet kan finne mye artig i denne boka. Den som er interessert i demokratisk diskusjon, blir derimot skuffet. Boka inneholder altfor få gode argumenter.

Min reaksjon etter at jeg har lest boka er at jeg synes litt synd på Carl Otto Løvenskiold. Han ser ut til å ane at han står ved enden av en epoke. Rettsstaten, verneinteressene og tømmerprisene truer

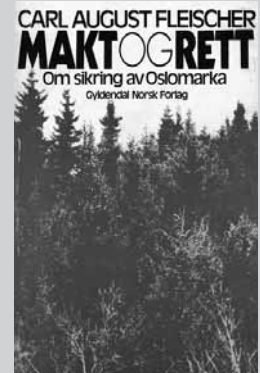
den symboltunge familiearven. Heller ikke klarer han å oppdrive noen gode grunner for at han skal disponere Norges viktigste friluftsområde som sin private eiendom. Men han har penger nok, og personlig medynk svekker på ingen måte den konklusjonen som ligger i dagen for enhver som setter seg inn i saken: Det er på tide at den gamle allmenningen, som en gang ble røvet på ulovlig vis, tilbakeføres til allmennheten. Slik at "varig eierskap" kan avløses av varig vern av Marka.

Gunnar Jermann:
Løvenskiold-Vækerø.
En familiebedrift gjennom 355 år.
131 s. Løvenskiold-Vækerø (Eget forlag)

Hele teksten til Carl August Fleischers klassiker fra 1972 **Makt og rett** Om sikring av Osломarka ligger på NOAs nettsider: <http://www.naturvern.no/cgi-bin/naturvern/imaker?id=7844>.

Han stiller blant annet spørsmålene: Er det synd på skogbrukeren i Osломarka fordi han må ta hensyn? Er det noe rasjonelt grunnlag for å gi skognæringen særfordeler? Kan Løvenskiold-familien påberope seg retts-erhverv ved hevd? Hvorfor ikke midlertidig veiforbud? Hvordan skal forsvarlige eier- og styringsforhold gjenopprettes?

Returadresse:
Naturvernforbundet
i Oslo og Akershus
Maridalsveien 120
0461 Oslo

INNKALLING TIL NOAs ÅRSMØTE 2006

NOAs årsmøte for 2006 arrangeres
24. april kl 18.30 i konferansesenteret i G9,
Grensen 9B, 6. etasje.

Saksliste:

1. Konstituering av møtet
2. Årsberetning 2005
3. Årsregnskap 2005
4. Arbeidsprogram 2006
5. Budsjett 2006
6. Valg
7. Eventuelt: Saker innkommet i henhold til vedtektenes §4

På valg er styreleder, to styremedlemmer for to år, ett styremedlem for ett år og tre varamedlemmer, samt valgkomité og revisor.

Etter Årsmøtet vil NOAs Markagruppe holde et lysbildeforedrag om:

DE SISTE EVENTYRSKOGENE I MARKA

Om de flotteste områdene som Oslomarka har å by på, og om NOAs arbeid med å registrere og sikre disse perlene.

Adgang til Årsmøtet har alle medlemmer av NOA som har betalt kontingent for 2006. Til foredraget etter møtet (ca kl 20) er det adgang for alle interesserte.

VEL MØTT!

NATURVERNFORBUNDET
I OSLO OG AKERSHUS (NOA)